

Waldemar Chrostowski

"Kapłan według Serca Bożego : księga pamiątowa dedykowana w Roku Kapłańskim Księdzu Prałатовi Józefowi Obrembskiemu", red. Daniel Dzikiewicz, Jerzy Witkowski, Wilno 2010 : [recenzja]

Collectanea Theologica 81/1, 236-239

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ca takich środowisk jak redakcje «Więzi», «Znaku» czy «W drodze» (s. 286). Zabrakło „Tygodnika Powszechnego” i „Arki Noego”, w których zazwyczaj publikują ci sami autorzy. Arcybiskup pochwała ich za to, że „mogą wypowiadać osobiste opinie i nie mają obowiązku «mówić cytatami»” (*tamże*). Skoro tak, nasuwa się pytania, kto i dlaczego gdzie indziej narzuca ów obowiązek. Nie brakuje pochwał pluralizmu, a jego ilustracją ma być przypadek córki duchownego prezbiteriańskiego, która wyszła za mąż za Żyda, po czym przeszła na katolicyzm. „11 września” jest postrzegany jako punkt zwrotny, także dla wiary chrześcijańskiej, brakuje jednak perspektywy szerszej i głębszej niż medialna. Arcybiskup deklaruje: „11 września był objawieniem zła w skali globalnej, ale to zło jest równie szokujące, gdy rozważa się je w kontekście pojedynczego człowieka” (s. 299). Na koniec metropolita wspomina napad, jaki w 1992 r. przeżył w Pradze (czeskiej) i dodaje: „Głupio jest umierać w Złotej Pradze, do której pięć minut wcześniej przyjechałem po raz pierwszy w życiu” (s. 305).

Po śmierci abp. J. Życińskiego zapis rozmów z nim czyta się inaczej. Panuje przekonanie, że był postacią mocno kontrowersyjną. Decydując się na kolejne wznowienie wywiadu, rozmówcy arcybiskupa powinni wyjaśnić, czy próbowali podjąć trudne tematy i uzyskać odpowiedzi, bez których jego autobiografia pozostaje zamazana i mniej wiarygodna. Na okładce czytamy: „Trafność spostrzeżeń oraz styl myślenia Józefa Życińskiego stały się inspiracją wielu katolickich intelektualistów”. Skoro tak, należałoby wyjść naprzeciw potrzebom tych, którzy wyrażają sceptycyzm i zachowują dystans wobec niemałej części poglądów i opinii metropolity, a przede wszystkim zaktualizować i pogłębić dawniejsze rozmowy. Ponieważ tak się nie stało, pozostają wątpliwości oraz wyraźny niedosyt i to one dominują, gdy kończymy lekturę tej książki.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Ks. Daniel DZIKIEWICZ, ks. Jerzy WITKOWSKI (red.), Józef Obrebski *Kapłan według Serca Bożego. Księga pamiątkowa dedykowana w Roku Kapłańskim Księdzu Prałatowi Józefowi Obrebskiemu*, Wielcy Ludzie Wileńszczyzny 1, Wilno 2010, ss. 174.

Pamięć o Kresach nareszcie znowu odżywa. Intensywniejsze stają się też kontakty z rodakami, którzy, mimo wieloletnich komunistycznych represji oraz lokalnych nacjonalizmów, strzegli katolicyzmu i polskości. Stało się tak dzięki wielkim mocarzom ducha, do których na pewno należy ks. prałat Józef Obrebski (Obrębski), proboszcz parafii Mejszagoła na Litwie, zasłużenie na-

zywany „patriarchą ziemi wileńskiej”. W pierwszych miesiącach 2011 r. grono kapłanów, wdzięcznych za świadectwo jego heroicznego życia, zdążyło przygotować dedykowaną mu okolicznościową księgę pamiątkową. Odbierając ją, był najstarszym kapłanem na Litwie, a zarazem najstarszym Polakiem na Wileńszczyźnie – miał 105 lat. Zmarł kilka tygodni później, 7 czerwca.

W słowie wstępnym dwaj redaktorzy, ks. Daniel D z i k i e w i c z, absolwent Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego i wykładowca Wyższego Seminarium Duchownego św. Józefa w Wilnie, oraz ks. Jerzy W i t k o w s k i, prefekt tegoż seminarium i duszpasterz w świątyni Miłosierdzia Bożego w Wilnie, napisali, że czytelnicy „na konkretnym przykładzie osoby czcigodnego Księdza Prałata Józefa Obremskiego przekonają się, jak wielkich dzieł może dokonać Stwórca, posługując się człowiekiem” (s. 11). Lektura biografii Jubilata w pełni to potwierdza. Urodził się 19 marca 1906 r. w Skarżynie Nowym koło Zambrowa. Po ukończeniu nauki w Liceum im Mikołaja Kopernika w Ostrowi Mazowieckiej rozpoczął studia w Wyższym Seminarium Duchownym w Wilnie i na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Stefana Batorego. Święcenia kapłańskie przyjął 12 czerwca 1932 r. z rąk abp. Romualda Jałbrzykowskiego, „pozostając – jak napisał ks. Jan Kosiukiewicz – «na dobre i złe» z powierzonym mu ludem Bożym na Wileńszczyźnie” (s. 12). Został skierowany do pracy duszpasterskiej w parafii w Turgielach; po zajęciu w 1939 r. Wileńszczyzny przez Sowieców cudem uniknął śmierci. „Chociaż miał większe moralne prawo do repatriacji w latach powojennych niż wilniuchy, jednak ich nie opuścił” (tamże). W 1950 r., unikając wywózki „na białe niedźwiedzie”, osiadł w podwileńskiej Mejszagole, gdzie pozostał do śmierci. Jako proboszcz miejscowej parafii pw. Wniebowzięcia NMP, mimo ponawianych represji, zakazów i ograniczeń, prowadził szeroką działalność duszpasterską, katechizując, udzielając sakramentów świętych oraz organizując liczne akcje dobroczynne i edukacyjne. Wychował kilka pokoleń wileńskich Polaków katolików i stał się powszechnie uznanym autorytetem moralnym całej Wileńszczyzny.

Księga pamiątkowa składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza (s. 15-60), o charakterze biograficznym i wspomnieniowym, nosi tytuł Wokół osoby Księdza Prałata. Jego sylwetkę przybliży ks. Józef A s z k i e ł o w i c z, następca i dziekan dekanatu mejszagolskiego, przytaczając kilka barwnych wspomnień i anegdot (s. 17-20). Ksiądz Mirosław B a l c e w i c z, proboszcz parafii w Porudominie, nadał swoim wzruszającym wspomnieniom (s. 21-28) tytuł Człowiek przez duże „C” i Kapłan przez duże „K”. Z kolei ks. Antanas Dilys, rezydent wileńskiej parafii pw. św. apostołów Piotra i Pawła, widzi w ks. Obremskim Przykład prawdziwego Kościoła (s. 29-31). Biskup Antoni D z i e m i a n k o, administrator apostolski diecezji mińsko-mohylewskiej na

Białorusi, opatrzył wspomnienia tytułem Powiew świeżego ducha (s. 33-35). Wywiad z ks. Tadeuszem J a s i ń s k i m, redaktorem naczelnym katolickiej gazety „Spotkania” i audytorem sądu kościelnego archidiecezji wileńskiej, nosi tytuł Robotnik żniwa (s. 37-43). Biskup Aleksander K a s z k i e w i c z, ordynariusz diecezji grodzieńskiej i przewodniczący Konferencji Biskupów Katolickich na Białorusi, napisał tekst Człowiek nadziei i radości serca (s. 45-47). Tytuły i autorzy pozostałych wspomnień (s. 49-60) to: Jak będę zbawiony, to będą i siły, i zdrowie... (ks. Tadeusz M a t u l a n i e c, proboszcz parafii w Turgielach), Charyzmat Księdza Prałata (ks. Henryk N a u m o w i c z, proboszcz parafii św. Anny w Duksztach Pijarskich) oraz Zawsze chodził w su-tannie (bp Juozas Tunaitis, biskup emeryt archidiecezji wileńskiej). Ze wszystkich wspomnień, napisanych przez przyjaciół ks. J. Obrembskiego, który go doskonale znali, wyłania się obraz człowieka niezłomnego, silnego wiarą w Chrystusa, zarazem nieco rubasznego, lecz otwartego i serdecznego, a także ciepłego i wrażliwego na różnorodne uwarunkowania i potrzeby ludzi. Wyłania się także obraz tamtejszego Kościoła, doświadczonego i oczyszczonego cierpieniem, a jednocześnie młodego i dynamicznego, otwartego na świat, lecz wierne Ewangelii. Mogłem i ja przekonać się o jego duchowej witalności podczas pobytów w Wilnie i Nowej Wilejce, a także w Kownie. W pamięci zachowuję również spotkanie z ks. prałatem Józefem Obrębskim podczas pielgrzymki na Litwę w lecie 1999 r., a to, co wtedy przeżyliśmy, pokrywa się z obserwacjami i refleksjami autorów wspomnień.

Druga część książki (s. 61-174) została opatrzona tytułem *Prace poświęcone Księdzu Prałatowi*. Teksty poruszają zróżnicowaną tematykę. Ksiądz Andrzej A n d r z e j e w s k i, absolwent Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Witolda Wielkiego w Kownie i proboszcz parafii pw. Ducha Świętego w Grzegorzewie, napisał *Monolog w bronie ludzkiej słabości* (s. 63-71), poświęcony filmowej twórczości Andrieja Tarkowskiego (1932-1986). *Kapłaństwo – drogą do świętości* to tytuł artykułu ks. Zdzisława B o c h n i a k a, kapłana diecezji radomskiej, od 1997 r. pracującego w archidiecezji wileńskiej (s. 73-84). Pokrewną problematykę (*Rola i zadania kapłana w tworzeniu wspólnoty parafialnej*) podejmuje ks. Mirosław D o w d a, kapłan diecezji wyłkowyskiej i rezydent parafii pw. św. Kazimierza w Olicie (s. 85-99). Obydwa teksty stanowią pokłosie Roku Kapłańskiego w Kościele katolickim. *Zasady czytania Pisma Świętego* omawia ks. Daniel D z i k i e w i c z (s. 101-118). Kolejny kapłan diecezji radomskiej pracujący na Wileńszczyźnie, a zarazem absolwent KUL-u i administrator parafii pw. NMP Królowej Pokoju w Nowej Wilejce, ks. Wojciech G o r l i c k i, podejmuje temat *Chrystus Kapłan w ikonografii chrześcijańskiej* (s. 119-124). *Kapłaństwo w Starym Testamencie* – to tytuł artykułu, którego autorem jest ks.

Franciszek Jusiel (s. 125-132). Następnie ks. Waldemar Lisowski, absolwent rzymskiego „Gregorianum”, stawia pytanie *Księża diecezjalni powołani do samotności?* (s. 133-146), natomiast ks. Witold Michalowski, wykładowca Uniwersytetu Michała Romera i Wyższego Seminarium Duchownego w Wilnie, podejmuje temat *Wypalenie zawodowe wśród duchownych* (s. 147-154). Problematyka teologiczna powraca w tekście *In persona Christi – in nomine Ecclesiae*, który napisał ks. Andrzej Szuszkiewicz, kolejny wykładowca wileńskiego seminarium duchownego (s. 155-167). Część drugą zamyka pastoralna refleksja ks. Jerzego Witkowskiego opatrzona tytułem *Gdy ksiądz parafian nawiedza...* (s. 169-174).

Artykuły mają charakter poruszających różne tematy i zróżnicowanych pod względem wartości naukowej przyczynków. Wiele z nich wykorzystuje, co rozumiałe, polskojęzyczne piśmiennictwo teologiczne i filozoficzne, potwierdzając bardzo silne więzi Wileńszczyzny z Polską. Większość dociekań i obserwacji ma wydźwięk i profil pastoralny, bo taki właśnie był cel autorów i redaktorów publikacji. Honorując czcigodnego duszpasterza, jest przeznaczona dla szerokiego kręgu duchowieństwa i wiernych, w nadziei, że przybliży i utrwali jego postać, a jednocześnie skłoni do refleksji i dyskusji nad wybranymi zagadnieniami współczesnego duszpasterstwa. Duże korzyści z lektury tej książki odniosą czytelnicy w Polsce, poznając świat wciąż dość nieznanym i widząc, jak ogromna praca została wykonana na dawnych Kresach, gdzie żyją tysiące naszych rodaków. Książka stanowi pierwszy tom serii wydawniczej „Wielcy Ludzie Wileńszczyzny”. Redaktorzy napisali (s. 10), że to „zobowiązuje do wydłużania rozpoczętego dzieła, nazwa wskazuje natomiast kierunek. A jest w tym szerokie pole do popisu, gdyż wielkich ludzi na Wileńszczyźnie nigdy nie brakowało i Bogu dzięki nie brakuje...”

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

Książka Profesora Lucjana Baltera SAC. Kapłan i teolog, Międzynarodowy Przegląd Teologiczny „Communio”, nr 3-4/2010, ss. 314.

Ostatnio ukazał się oczekiwany numer Międzynarodowego Przeglądu Teologicznego „Communio”, który w całości został poświęcony osobie ks. prof. Lucjana Napoleona Baltera, pallotyka. Bardzo wielu ludzi nauki z wielkim bólem i smutkiem przyjęło wiadomość, że 15 lutego 2010 r. zakończył doczesne życie ten wybitny teolog, długoletni redaktor naczelny Międzynarodowego Przeglądu Teologicznego „Communio”. Polska wersja „Communio” – jako wy-